

УДК 330.352.3:637

В.В. Луцяк, канд. техн. наук, доцент

В.В. Шарко, викладач

Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ, м. Вінниця, Україна

СКЛАДОВІ ЕЛЕМЕНТИ, ІНСТРУМЕНТИ ТА ВАЖЕЛІ МЕХАНІЗМУ ІНТЕНСИФІКАЦІЇ ВИРОБНИЦТВА

Систематизовано й обґрунтовано складові елементи механізму інтенсифікації виробництва продукції підприємств легкої промисловості.

Ключові слова: підприємство, легка промисловість, організаційно-економічний механізм, складові елементи, методи, засоби, принципи, заходи, інтенсифікація виробництва.

Систематизированы и обоснованы составные элементы механизма интенсификации производства продукции предприятий легкой промышленности.

Ключевые слова: предприятие, легкая промышленность, организационно-экономический механизм, составные элементы, методы, средства, принципы, меры, интенсификация производства.

Systematized and grounded components of the mechanism of intensification of production of light industry enterprises.

Key words: enterprise, light industry, organizational and economic mechanism, components, methods, tools, principles, activities, intensification of production.

Постановка проблеми. Сучасний промисловий розвиток країни значною мірою залежить від стану та темпів росту базових галузей промисловості. В сучасних умовах підприємства легкої промисловості відчувають значні труднощі, які пов'язані з їх адаптацією до економічних умов, які склалися у державі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження різних аспектів проблеми реструктуризації підприємств знайшли досить широке відображення в роботах вітчизняних та зарубіжних учених: К. Кордона, М.Д. Аїстової, І.І. Мазура, А.Г. Мендрула, А.К. Тутуджяна, Л.О. Коломицевої, О.І. Денисової [1; 4; 7]. Однак щодо деяких аспектів ще не досягнуто однастайності поглядів, є деякі дискусійні положення, які потребують подальшого вивчення. Зокрема, недостатня увага приділяється формуванню механізму реструктуризації промислових підприємств, що ставить цю проблему в розряд актуальних.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Вирішення цієї проблеми – це не тільки підвищення результатів поточної діяльності промислових підприємств, а й створення умов для росту їх конкурентоспроможності і забезпечення високих темпів розвитку. Дієвим інструментом адаптації промислових підприємств, на нашу думку, є інтенсифікація.

Мета статті. Головною метою цієї роботи є систематизація й обґрунтування складових елементів механізму інтенсифікації виробництва промислових підприємств. На наш погляд, доцільно розглянути окремі питання, пов'язані з формуванням механізму інтенсифікації виробництва промислового підприємства, що недостатньо досліджені.

Виклад основного матеріалу. Перехід до ринкових умов господарювання негативно позначився на роботі більшості вітчизняних підприємств легкої промисловості. За умов конкурентної боротьби, спаду платоспроможного попиту, недостатньої розвиненості фінансово-кредитної системи, нераціональної структури державної економіки, політичної й економічної нестабільності більшість промислових підприємств не тільки знизили обсяги виробництва, але й стали збитковими або взагалі опинилися на межі банкрутства. Відновлення життєздатності підприємств та їх подальший розвиток уже неможливі тільки за рахунок удосконалення окремих сфер їх діяльності. В сучасних умовах будь-яке підприємство має володіти здатністю адаптуватися до змін у навколишньому середовищі, використовуючи для цього спеціальний економічний механізм. На наш погляд, таким є механізм інтенсифікації виробництва.

Для формулювання категорії «механізм інтенсифікації виробництва підприємства» уточнимо поняття «механізм» та «економічний механізм».

Термін «механізм» запозичений зі сфери техніки, проте дуже широко використовується і в економічній практиці. У «Великому економічному словнику» поняття «механізм» визначається [3, с. 562] як:

- 1) послідовність станів, процесів, що визначають собою певну дію, явище;
- 2) система, пристрій, що визначає порядок певного виду діяльності;
- 3) внутрішній пристрій (система ланок) машини, приладу, апарата, що приводить їх у дію.

Б.А. Райзберг під економічним механізмом розуміє «сукупність методів і засобів впливу на економічні процеси їх регулювання» [9, с. 365]. М. Круглов [8] під час вивчення структури організаційно-економічного механізму також зосереджує увагу на організаційно-управлінській стороні функціонування цього механізму. Взаємодія складових організаційно-економічного механізму в процесі спільного досягнення ними встановлених цілей, на думку М. Круглова, відбиває динамічний аспект функціонування механізму управління через формування специфічних організаційних, економічних, соціальних відносин усередині механізму. В. Кошкін [7, с. 153-155] пропонує виділяти у складі організаційно-економічного механізму (ОЕМ) статичний та динамічний аспекти.

Створення ефективного механізму інтенсифікації виробництва конкурентоспроможної продукції – постійний та визначальний фактор у прийнятті управлінських рішень щодо соціально-економічної проблеми розвитку та підвищення ефективності виробництва.

Утворення різноукладної ринкової економіки дає підстави для широкого розвитку інтенсифікації виробництва підприємств легкої промисловості. Нині завдання полягає у створенні такого внутрішньогосподарського економічного механізму, який забезпечував би роботу трудових колективів структурних підрозділів на основі самоокупності й самофінансування, сприяв би саморозвитку основних принципів підвищення життєдіяльності виробничої системи промислового підприємства.

Водночас, перспективне вирішення проблем інтенсифікації виробництва на промисловому підприємстві значною мірою залежить від наукової обґрунтованості оцінки її рівня та динаміки, пошуку резервів її зростання на підприємствах та в структурних підрозділах, а також зміцнення фінансово-економічного становища легкої промисловості як соціально-важливої галузі національної економіки. В таких умовах потрібна сучасна система показників інтенсифікації промислового виробництва. Наукова теорія і практика інтенсифікації продовжує досліджуватись, однак значна частина проблем залишається невирішеною, зокрема неоднозначно трактується сутність інтенсифікації виробництва, запропоновано різноманітні методичні та практичні підходи до її оцінювання, водночас не визнано єдиної системи показників оцінювання на підприємствах легкої промисловості, яка б відповідала сучасному етапу його системного реформування.

Узагальнюючи вищезазначене, вважаємо, що механізм інтенсифікації виробництва за своєю сутністю є синтезом організаційних та економічних інструментів, головною метою яких є сприяння розробленню та виробництву нових видів продукції і розв'язання завдань, пов'язаних із необхідністю взаємодії різних служб промислового підприємства для збалансованого розвитку всіх підрозділів оновленого виробництва, впровадження нетрадиційних управлінських, організаційних, технологічних рішень, забезпечення підготовки відповідних спеціалістів.

Відомо, що будь-який механізм являє собою здійснення певних дій задля досягнення визначеної мети, під механізмом інтенсифікації виробництва конкурентоспроможної продукції (МІВКП) будемо розуміти систему елементів (функцій та дій управління), методів, інструментів, важелів, нормативів, показників, які використовуються для фор-

мування, реалізації та інтенсивного відтворення виробничого потенціалу, що дозволяє досягати інноваційної та стратегічної мети підприємства (рис. 1).

Рис. 1. Схема взаємозв'язку побудови та функціонування МІВКП підприємств легкої промисловості

Джерело: узагальнено автором на основі [1; 2; 4; 11; 12].

Формування механізму інтенсифікації виробництва конкурентоспроможної продукції промислових підприємств, на нашу думку, забезпечуватиме комплексне використання системи економічних законів і принципів управління та інноваційності, а також за допомогою певних інструментів, методів та важелів з врахуванням критеріїв мають формуватися процеси його побудови, що включають структурні складові, відповідні функції, форми.

На наш погляд, механізм інтенсифікації виробництва промислового підприємства – це система елементів, які, взаємодіючи між собою, становлять цілісне утворення. Таким чином, виділимо основні складові елементи такого механізму (рис. 2).

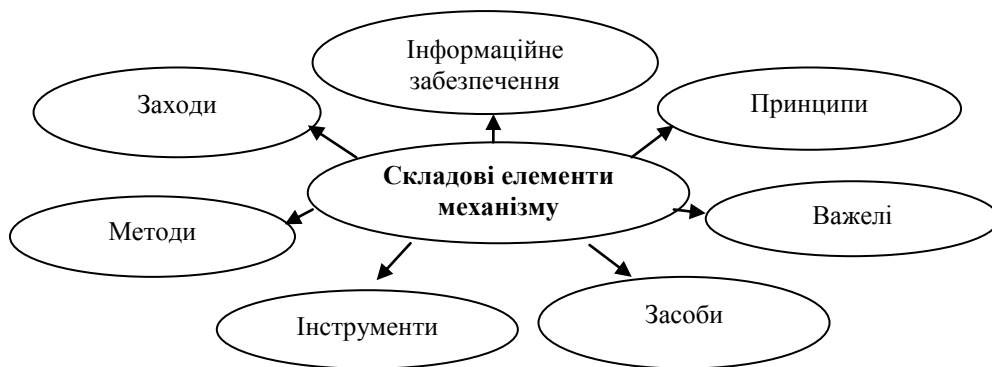

Рис. 2. Складові елементи механізму інтенсифікації виробництва конкурентоспроможної продукції підприємств легкої промисловості

Розглянемо перший елемент цього механізму, тобто принципи інтенсифікації виробництва підприємства. Під принципом розглядають основне вихідне положення певної наукової системи, теорії, ідеологічного напрямку.

Під час побудови механізму (МІВКП), окрім взаємозв'язку та систематизації певних підходів, що враховує дію мікро- та макросередовища промислового підприємства, нами визначено принципи побудови такого механізму (рис. 3).

Рис. 3. Блок-схема принципів формування механізму інтенсифікації виробництва конкурентоспроможної продукції підприємств легкої промисловості

Формування та функціонування ефективного промислового ринку, зокрема ринку промислової продукції, адаптованого до умов ринкової економіки, на думку автора, неможливе без побудови відповідного механізму інтенсифікації виробництва, що забезпечуватиме збалансований розвиток промислового виробництва та окремих галузей легкої промисловості. Тому зазначимо, що побудова МІВКП повинна здійснюватись на підставі його функціональної спрямованості. Такі функції варто, насамперед, розглядати не як окремі, а як функції комплексні, узагальнені, що включають певні групи підфункцій. Такий механізм має виконувати функції, представлені на рис. 4.

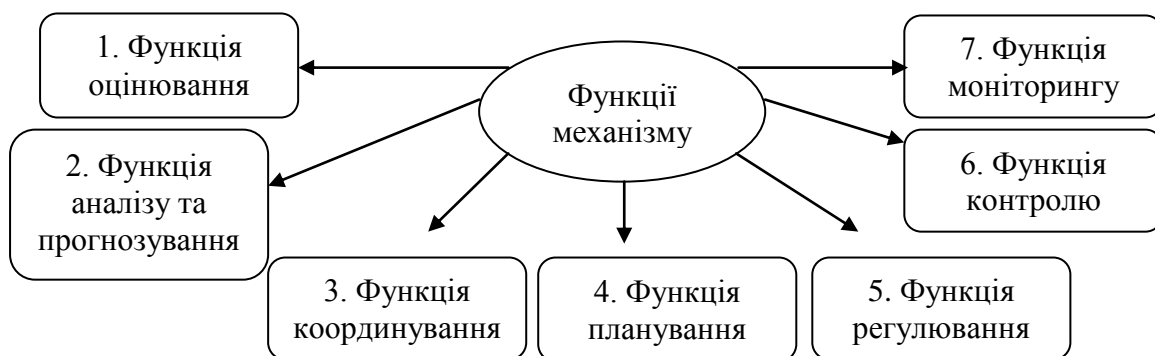

Рис. 4. Функціональна спрямованість МІВКП підприємств легкої промисловості

Виконання функції оцінювання вимагає від МІВКП адекватного дослідження фактичної інвестиційної активності промислового підприємства, оцінювання потенційних можливостей для інтенсифікації виробництва. Функція аналізу та прогнозування призначена для побудови комплексу адекватних моделей для діагностики інвестиційної діяльності промислового підприємства та прогнозування можливих сценаріїв інтенсивності цієї діяльності. Реалізація функції регулювання дозволить вплинути на складові механізму з метою отримання найбільш ефективних рішень щодо інтенсифікації виробництва конкурентоспроможної продукції підприємств легкої промисловості.

Функція контролю дозволить здійснити контроль за реалізацією МІВКП, а саме стратегій активізації інтенсифікації виробництва підприємства легкої промисловості. Функція координації дозволить здійснювати внутрішню координацію між елементами МІВКП, що дозволяє своєчасно реалізовувати кожен з елементів механізму і підвищити синергетичний ефект від їх взаємодії.

Функція планування дозволяє на підставі визначення прогнозних значень обсягів виробництва формувати сценарії розвитку інтенсивної діяльності підприємства.

Функція регулювання полягає у можливості визначення та усунення відхилень фактичних показників розвитку виробництва від нормативних характеристик. Відхилення подаються на вхід підсистеми управління, де розробляються заходи і виробляються управлінські рішення по усуненню негативних відхилень. Ця функція за допомогою каналів зворотного зв'язку вирішує питання ефективності управління інтенсифікацією виробництва.

Функція контролю та моніторингу має забезпечити ефективне відслідковування всіх процесів виробництва конкурентоспроможної продукції підприємств легкої промисловості. Функція моніторингу дозволяє постійно бачити ситуацію, виробляти управлінські рішення і забезпечити дієвість МІВКП.

Динамічне функціонування МІВКП можливе завдяки злагодженій структурі, тобто ефективній взаємодії її рівнів, блоків та складових.

Пріоритетним завданням державної політики у сфері забезпечення науково-технологічної безпеки є розвиток національної інноваційної системи. Для здійснення цього завдання необхідно: визначити основні параметри інноваційної моделі розвитку та структурної перебудови національної економіки; здійснити оцінювання наявного виробничого потенціалу вітчизняного виробництва конкурентоспроможної високотехнологічної продукції, визначити заходи щодо його реалізації; здійснити комплексний аналіз та експертизу чинних стратегічних і програмних документів щодо їх інтенсивної спрямованості та внести в установленому порядку пропозиції щодо їх оптимізації.

Динаміка розвитку ринку підтверджує, що потреба такого механізму все більше зростає, оскільки послаблення регулюючого впливу з боку держави посилює диспаритет відношень і на ринку, і в цілому в легкій промисловості, що є однією з причин падіння обсягів промислового виробництва, погіршення соціального рівня населення, зниження його життєвого рівня. В силу цього сучасний промисловий ринок та легка промисловість продовжують залишатися затратними і пасивними до навколишнього середовища. Таке положення диктує необхідність пошуку шляхів виходу з кризи та розроблення такого механізму інтенсифікації виробництва товарів легкої промисловості, який би забезпечував випуск конкурентоспроможної продукції як за якістю, так і за витратами.

Отже, управління механізмом інтенсифікації виробництва конкурентоспроможної продукції має ґрунтуватися на глибокому та всебічному розумінні його елементів, принципів взаємодії всередині цього механізму окремих елементів, пізнанні його як єдиного цілого, взаємодії цього механізму з іншими механізмами та підсистемами.

Нині виникає необхідність зосередити увагу на умовах, що зумовлюють дисфункціональність зазначеного механізму через неповну й непослідовну визначеність довгострокових політичних, організаційних, економічних, соціальних цілей, які мають вирішальне значення для суспільства.

Формування умов інтенсифікації виробництва промислового підприємства відобразимо через блок «інтенсифікація процесу виробництва», що є актуальним для сучасних підприємств легкої промисловості (рис. 5).

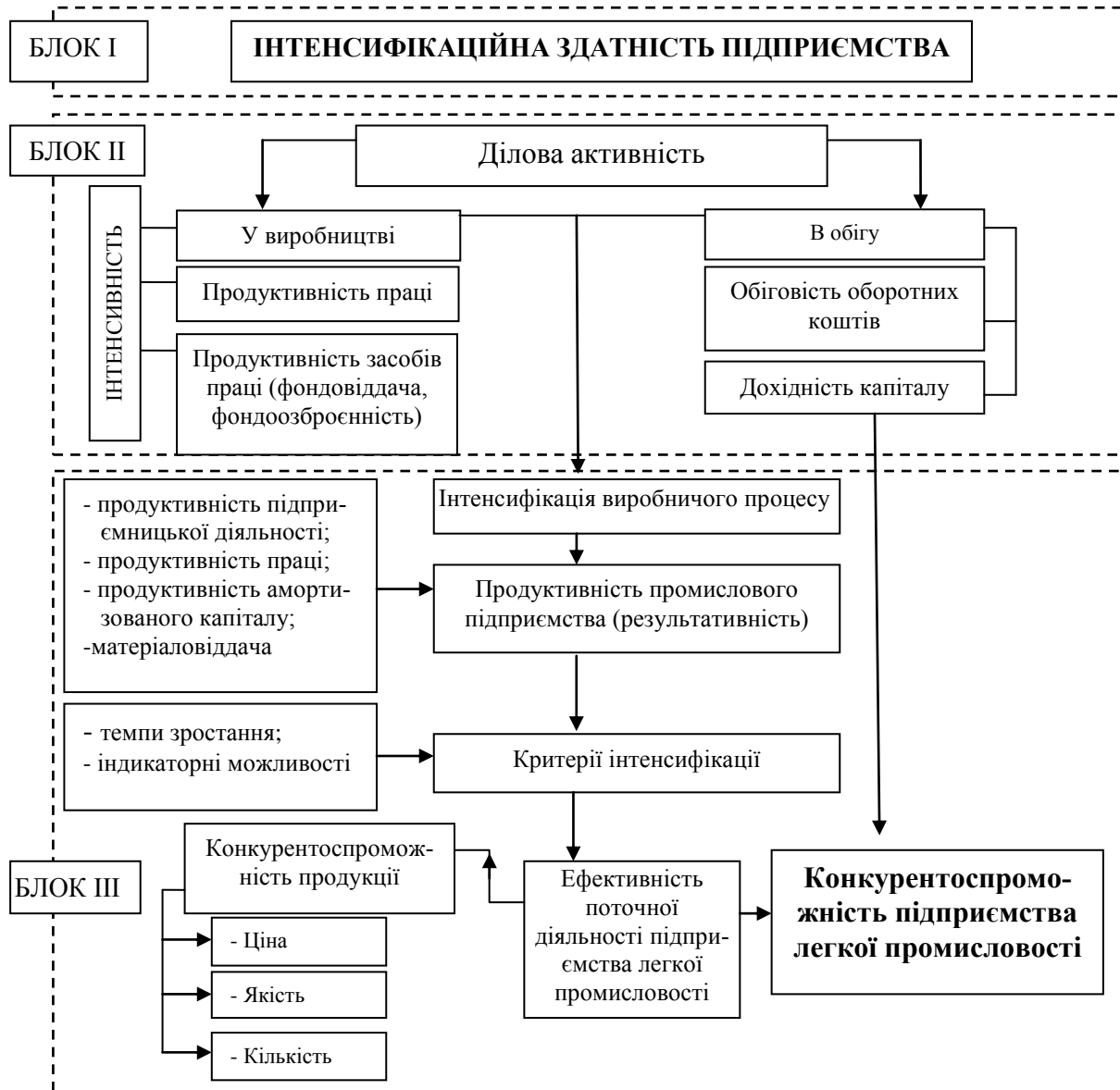

Рис. 5. Взаємозв'язок інтенсифікації виробництва та конкурентоспроможності підприємства легкої промисловості

Джерело: власна розробка автора.

Відповідно для формування механізму інтенсифікації виробництва конкурентоспроможної продукції нами запропоновано виділяти такі основні інструменти: організаційні, економічні, соціально-психологічні, техніко-технологічні, маркетингові, екологічні, правові, та використовувати показники, що дозволять провести оцінювання ефективності дії кожного інструменту [12, с. 71].

Виходячи з цього зауважимо, що для досягнення поставлених перед підприємством легкої промисловості цілей, необхідно організувати та скоординувати чітку взаємодію

всіх важливих елементів інтенсифікації виробництва. В свою чергу управління передує процесам виробництва, визначаючи при цьому цілі його розвитку та сприяючи процесам виробництва, виконуючи координацію діяльності всіх підрозділів підприємства.

Базуючись на забезпеченні діалектичного поєднання зовнішньої та внутрішньої ефективності управління, підприємству для ефективної діяльності необхідно постійно працювати у напрямку інтенсифікації виробництва конкурентоспроможної продукції і закріплення його позицій на ринку. При цьому внутрішня ефективність діяльності промислового підприємства може бути охарактеризована за допомогою показників економічної, фінансової, ресурсної ефективності, а також показників, що характеризують соціально-економічний та науково-технічний ефект управління підприємством, водночас зовнішня ефективність управління буде характеризуватись ступенем досягнення цілей та ступенем виконання планів діяльності підприємств легкої промисловості.

Побудова механізму інтенсифікації виробництва створює необхідні передумови для того, щоб менеджери промислового підприємства різних рівнів управління чітко уявляли майбутнє свого підприємства та розвивали його стратегічні можливості. При цьому можна прослідкувати взаємозв'язок та взаємодію організаційної та економічної складової механізму: економічна складова, насамперед, буде характеризуватися цільовою спрямованістю, оскільки метою формування МІВКП є досягнення певних економічних цілей у діяльності підприємства; організаційну складову варто розглядати як організацію досягнення економічних цілей.

Завдання, які вирішуються в процесі побудови механізму інтенсифікації виробництва конкурентоспроможної продукції промислового підприємства як об'єкта, за виділеними вище елементами (рис. 2), представимо в табл. 1.

Таблиця 1

Завдання механізму інтенсифікації виробництва конкурентоспроможної продукції підприємства легкої промисловості

Елементи	Завдання, що вирішуються
1	2
Інформаційне забезпечення	<ul style="list-style-type: none"> - збір та оброблення інформації про вплив зовнішнього середовища на підприємство; - збір та оброблення інформації, необхідної для проведення оцінювання ефективності управління різними видами діяльності підприємства; - забезпечення ефективних комунікацій між підрозділами підприємства
Аналітичне забезпечення	<ul style="list-style-type: none"> - проведення оцінювання ефективності управління різними видами діяльності підприємства; - виявлення чинників, що впливають на ефективність управління діяльністю підприємства, та аналіз напряму і сили їх впливу; - аналіз та оцінювання виконання розроблених заходів щодо підвищення ефективності управління діяльністю підприємства
Організаційно-функціональне забезпечення	<ul style="list-style-type: none"> - формулювання цілей діяльності підприємства; - розроблення та прийняття рішень щодо забезпечення ефективного управління діяльністю підприємства; - організація реалізації прийнятих рішень по забезпеченню ефективного управління діяльністю підприємства; - мотивація забезпечення реалізації рішень по забезпеченню ефективного управління діяльністю підприємства; - координація здійснення діяльності різних функціональних підрозділів по виконанню рішень, що забезпечують ефективне управління діяльністю підприємства; - подолання опору змінам в об'єкті, пов'язане з управлінським впливом механізму

Закінчення табл. 1

1	2
Контролююче забезпечення	- контроль за виконанням рішень щодо забезпечення ефективного управління діяльністю підприємства; - забезпечення зворотного зв'язку між блоками механізму

Успішна реалізація механізму інтенсифікації виробництва конкурентоспроможної продукції підприємств легкої промисловості, на нашу думку, можлива за умови дотримання таких умов:

- наявність конкретної мети механізму: «інтенсифікації виробництва конкурентоспроможної продукції підприємства легкої промисловості»;
- наявність базових правил, що визначають функції механізму – «забезпечення і підтримання динаміки зростання ефективності управління виробничою діяльністю промислового підприємства»;
- використання інструментів, що зберігають властивості механізму;
- наявність ресурсів, що забезпечують досягнення мети механізму;
- зацікавленість управлінців і виконавців у реалізації мети механізму.

Тому ефективність діяльності підприємств легкої промисловості, а також виживання їх у жорсткій конкурентній боротьбі залежать від здатності в короткі терміни з мінімальними витратами переходити на випуск продукції відповідно до вимог та коливань попиту. Значною мірою вирішення цього завдання забезпечується за допомогою комплексної автоматизації виробництва й управління, оскільки вона створює найкращі передумови всебічної інтенсифікації виробництва, зростання продуктивності праці, зниження собівартості і підвищення якості продукції, поліпшення умов праці і підвищення кваліфікації працівників. Забезпечення стабільного функціонування виробничого підприємства легкої промисловості в ринкових умовах багато в чому залежить від використання внутрішніх резервів – вдосконалення систем організації, планування й управління підприємством, тобто у створенні ефективного механізму інтенсифікації виробництва.

Наступним елементом, який входить до механізму інтенсифікації виробництва, будуть методи, які слід застосувати для проведення інтенсивного розвитку виробництва промислового підприємства. У табл. 2 наведені основні методи та їх характеристика, які запропоновані для використання вітчизняними та зарубіжними науковцями.

Таблиця 2

Методи інтенсифікації виробництва промислової продукції

Метод	Коротка характеристика методу
1	2
ABS / ABM	Сукупність методів вартісного аналізу бізнес-процесів, ланцюжків створення вартості, окремих організаційно-структурних одиниць, а також методів підвищення економічної ефективності процесів управління; використовується як аналітичний засіб, що дає змогу визначити можливі шляхи поліпшення вартісних показників
Аутсорсинг	Означає передачу сторонньому виконавцю окремих функцій підприємства. При цьому аутсорсинг є формою взаємодії, при якій підприємство – сторонній виконавець, – продаючи замовнику свої товари або послуги, включається в «управлінські контури» підприємства-замовника як функціональний підрозділ, залишаючись при цьому юридично та організаційно відокремленим
Бенчмаркінг (метод еталонного порівняння)	Конкурентна розвідка. Являє собою процес знаходження і вивчення найкращих з відомих методів ведення бізнесу. Це спосіб оцінки діяльності підприємства порівняно з кращими підприємствами чи конкурентами. Його мета – підвищення ефективності власної діяльності та отримання переваг у конкурентній боротьбі

Закінчення табл. 2

1	2
Реінжиніринг бізнес-процесів (BPR)	Метод кардинальної перебудови бізнес-процесів з метою досягнення якісно іншого, більш високого рівня показників виробничо-господарської діяльності підприємства
«Точно в термін» (JIT)	Сукупність методів підвищення якості робіт та обслуговування. Всі ресурси, необхідні для одержання продукції, що постачаються в той момент і в тих кількостях, які необхідні для своєчасного виконання робіт на всіх виробничих місцях та випуску продукції відповідно до виробничої програми. Необхідні умови: точність і узгодженість поставок; висока якість компонентів виробництва, які постачаються
Управління знаннями (KM)	Це сукупність стратегічних та оперативних заходів, спрямованих на підвищення ефективності використання інтелектуального капіталу підприємства з метою збільшення результативності діяльності
Управління якістю (CPI / TQM)	Заснований на концепції управління якістю продукції, що випускається. Якість повинна бути спрямована на задоволення поточних і майбутніх потреб споживачів як найважливішої ланки виробничої лінії. Досягнення відповідного рівня якості вимагає постійного вдосконалення виробничих процесів
Управління проектами (PM)	Методологія організації, планування, керівництва, координації трудових, матеріальних, фінансових ресурсів протягом проектного циклу, спрямована на ефективне досягнення його цілей через застосування сучасних методів, техніки та технології управління для отримання визначених у проекті результатів за складом та обсягом робіт, вартості, часу, якості й задоволення учасників проекту
CASE-методи: SADT, IDEF ARIS, SA/SD BSP, ERP	Сукупність методів проектування і розроблення складних систем програмного забезпечення, що підтримується комплексом засобів автоматизації, які взаємопов'язані. Використовуються для подолання обмежень під час використання структурних методологій проектування за рахунок їх автоматизації та інтеграції засобів підтримки

Джерело: складено автором на базі [1; 5; 10; 11].

Розглянувши методи, які використовуються при інтенсифікації виробництва, варто перейти до наступного елементу механізму інтенсифікації виробництва промислового підприємства – засобів, які необхідні для проведення напруженого, продуктивного та інтенсивного розвитку. На нашу думку, інтенсифікація вимагає залучення організаційно-економічних, управлінських, фінансово-інвестиційних, інноваційних, а також нормативно-правових засобів.

Під час аналізу сучасних ефективних моделей інтенсивного розвитку промислових підприємств було виявлено, що значна їх кількість складається з певного переліку схожих за змістом етапів, які мають зазвичай різну послідовність виконання, зокрема: повна діагностика підприємства, аналіз і розроблення концепції, програма інтенсивного розвитку та її реалізація. Більшість науковців зображають схематично послідовність виконання етапів, але основним недоліком у такому випадку є відсутність узгодженості окремих етапів та напрямів інтенсифікації виробництва між собою. Тому доцільно подати процес інтенсифікації виробництва у вигляді таких послідовних етапів.

1. Комплексна діагностика підприємства.
2. Розроблення проекту інтенсифікації.
3. Впровадження проекту.
4. Оцінювання ефективності проведення інтенсифікації виробництва.
5. Внесення змін до проекту інтенсифікації.

Зазначимо, що для легкої промисловості характерна менш виражена порівняно з іншими галузями територіальна спеціалізація, оскільки практично в кожній області є ті

чи інші її підприємства. Нині на ефективність підприємств легкої промисловості негативно впливає конкуренція з боку товарів легкої промисловості невисокої якості, які імпортуються переважно з азіатських країн з дешевою робочою силою. У 2012 році імпорт з Китаю одягу трикотажного порівняно з попереднім роком збільшився близько у 2,5 рази, одягу текстильного – в 1,5, інших готових текстильних виробів – у 1,7, взуття – в 1,9 рази, із Туреччини, відповідно, одягу трикотажного – в 2,7 рази, одягу текстильного – в 1,3, інших готових текстильних виробів – у 1,5, взуття – в 2,3 рази. Водночас про великий потенціал галузі свідчать значні обсяги (0,7-0,9 млрд доларів США за останні п'ять років) експорту продукції до розвинутих держав, що здійснюється за дальноницькою схемою. З огляду на зазначене необхідно суттєво змінити умови роботи підприємств галузі передусім на внутрішньому ринку з метою якнайповнішого використання їх потенціалу в повному обсязі.

Таким чином, пропонуємо такі заходи для інтенсивного розвитку виробництва вітчизняних підприємств легкої промисловості:

- проведення постійного моніторингу внутрішнього і зовнішнього ринку товарів легкої промисловості, використання передового світового досвіду з метою інтенсифікації виробництва конкурентоспроможної продукції підприємств легкої промисловості та популяризація вітчизняних товарів;
- забезпечення державної підтримки крупних інноваційних проектів з розвитку галузі, передусім у сфері виробництва високотехнологічного обладнання та сучасних матеріалів для інтенсивного виробництва продукції підприємств легкої промисловості;
- залучення національних та іноземних інвесторів у інтенсивний розвиток вітчизняних підприємств легкої промисловості;
- стимулювання інтенсивного розвитку сировинної та технічної бази легкої промисловості (виробництво відповідних видів продукції сільськогосподарської, хімічної, машинобудівної та інших галузей промисловості);
- застосування антидемпінгових та спеціальних заходів насамперед щодо товарів кінцевого виробництва (одягу, взуття тощо) для захисту вітчизняного ринку від недобросовісної конкуренції імпортованих товарів легкої промисловості;
- реалізація ефективної митно-тарифної політики з метою захисту вітчизняного виробника товарів легкої промисловості відповідно до міжнародних договорів, угод і правил СОТ з одночасною лібералізацією доступу підприємств галузі до сучасного технологічного обладнання та матеріалів, які не виробляються в Україні;
- сприяння науково-технічному забезпеченню інтенсивного розвитку галузі легкої промисловості, зокрема ергономіці та дизайну, впровадження сучасних технологій з використанням для зазначених цілей податкових пільг;
- сприяння розвитку бази підготовки та перепідготовки кадрів, насамперед робітничих, для галузей легкої промисловості, підвищення престижності цих професій;
- посилення впливу місцевих органів виконавчої влади на інтенсивний розвиток підприємств легкої промисловості.

Отже, на основі виділених нами елементів механізму інтенсифікації виробництва конкурентоспроможної продукції легкої промисловості доцільно сформулювати ефективну модель інтенсифікації. Запропонована нами концептуальна модель механізму інтенсифікації виробництва конкурентоспроможної продукції підприємств легкої промисловості зображена на рис. 6.

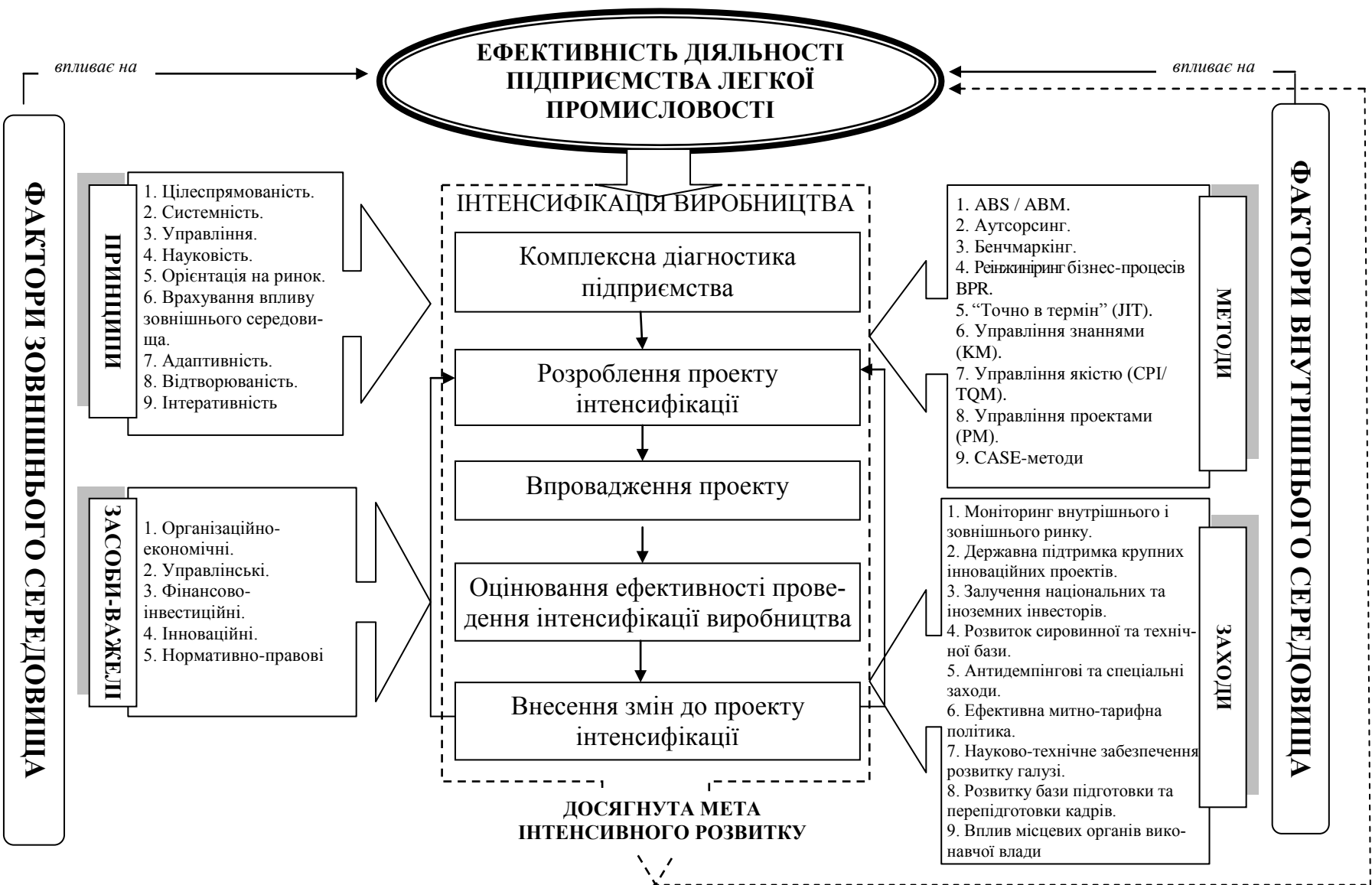

Рис. 6. Концептуальна модель механізму інтенсифікації виробництва підприємства легкої промисловості

Висновки. Таким чином, зазначимо, що сучасний період розвитку української економіки характеризується активним пошуком заходів щодо нарощування й відновлення промислового потенціалу підприємств. Однак відсутність комплексності в проведенні економічної політики не дає змогу забезпечити прискорений ріст вітчизняних підприємств і підвищення ефективності їх діяльності. В умовах, що склалися, інтенсифікація може сильно впливати на позитивну зміну промисловості. Отже, інтенсифікація виробництва промислових підприємств при ефективному формуванні її механізмів повинна сприяти підвищенню конкурентоспроможності вітчизняного виробництва й проведенню на новому рівні структурних перетворень у промисловості.

Інноваційність такого підходу полягає у проведенні аналізу складових елементів моделі механізму інтенсифікації виробництва промислових підприємств та у поданні складного комплексу перетворень у вигляді єдиної системи.

Теоретичне та практичне значення результатів дослідження полягає у можливості їх використання з метою підвищення ефективності функціонування підприємств легкої промисловості на основі вдосконалення механізму інтенсифікації виробництва конкурентоспроможної продукції, реалізація якого спрямована на стабілізацію фінансово-економічної діяльності підприємств і їх адаптацію до ринкових умов функціонування. Використання розроблених підходів забезпечить скоординовану й планомірну реалізацію процесу інтенсифікації на промислових підприємствах, дасть змогу здійснювати ефективне планування й використання необхідних у процесі перетворення засобів.

На нашу думку, актуальним напрямом подальших досліджень є добір та обґрунтування напрямів підвищення ефективності виробництва підприємств легкої промисловості, побудова структурної моделі механізму інтенсифікації виробництва конкурентоспроможної продукції підприємств, розроблення моніторингу показників інтенсифікації та прийняття ефективних управлінських рішень.

Список використаних джерел

1. Аистова М. Д. Реструктуризация предприятий: вопросы управления. Стратегии, координация структурных параметров, снижение сопротивления преобразованиям : монография / М. Д. Аистова. – М. : Альпина Паблишер, 2002. – 287 с.
2. Бабій І. В. Аналіз інноваційних моделей реструктуризації сучасних підприємств / І. В. Бабій // Вісник Хмельницького нац. ун-ту. – 2009. – № 5. – С. 134-138.
3. Большой экономический словарь / под ред. А. Н. Азрилияна. – 7-е изд., доп. – М. : Институт новой экономики, 2007. – 1472 с.
4. Денисова Е. И. Механизм реструктуризации как способ адаптации предприятия к изменениям внешней среды / Е. И. Денисова // Вестник ОГУ. – 2008. – № 8. – С. 81-86.
5. Економічна теорія. Політекономія : підручник / В. Д. Базилевич та ін. ; ред. В. Д. Базилевич. – 7-ме вид., стер. – К. : Знання-Прес, 2008. – 719 с.
6. Жданов В. В. Предпосылки и экономический механизм реструктуризации предприятий / В. В. Жданов // Известия Рос. гос. пед. ун-та им. А. И. Герцена. – 2008. – № 49. – С. 52-55.
7. Кошкин В. И. Управление государственной собственностью / под ред. В. И. Кошкина. – М. : ЭКМОС, 2002. – 664 с.
8. Круглов М. И. Стратегическое управление компанией / М. И. Круглов. – М. : Русская деловая литература, 1998. – 768 с.
9. Райзберг Б. А. Современный экономический словарь / Б. А. Райзберг, Л. Ш. Лозовский, Е. Б. Стародубцева. – 6-е изд., перераб. и доп. – М. : Инфра-М, 2011. – 512 с.
10. Сосненко Л. С. Анализ экономического потенциала действующего предприятия : монография / Л. С. Сосненко. – М. : Эконом. лит-ра, 2003. – 207 с.
11. Фигурнова Н. П. Ресурсный потенциал экономического роста: информационное письмо / Н. П. Фигурнова, Е. В. Красникова, А. М. Бабашкина и др. – М. : Путь России, 2002. – 567 с.
12. Шарко В. В. Інструменти механізму інтенсифікації виробництва промислового підприємства / В. В. Шарко // Економічний часопис–XXI. – 2012. – № 9. – С. 70-73.